

O CHRZCIE ŚWIĘTYM

Czym jest chrzest św.?

Chrzest święty jest fundamentem całego życia chrześcijańskiego, bramą życia w Duchu i bramą otwierającą dostęp do innych sakramentów. Przez chrzest zostajemy wyzwoleni od grzechu i odrodzeni jako synowie Boży, stajemy się członkami Chrystusa oraz zostajemy wszczępieni w Kościół i stajemy się uczestnikami jego posłania: „Chrzest jest sakramentem odrodzenia przez wodę i w słowie” (Katechizm Kościoła Katolickiego 1213).

Chrzest jest najpiękniejszym i najwspanialszym darem Boga... Nazywamy go darem, łaską, namaszczeniem, oświeceniem, szatą niezniszczalności, obmyciem odradzającym, pieczęcią i wszystkim, co może być najcenniejsze. Darem – ponieważ jest udzielany tym, którzy nic nie przynoszą; łaską – ponieważ jest dawany nawet tym, którzy zawinili; chrztem – ponieważ grzech zostaje pogrzebany w wodzie; namaszczeniem – ponieważ jest święty i królewski (a królów się namaszcza); oświeceniem – ponieważ jest jaśniejącym światłem; szatą – ponieważ zakrywa nasz wstyd; obmyciem – ponieważ oczyszcza; pieczęcią – ponieważ strzeże nas i jest znakiem panowania Boga (Grzegorz z Nazjanzu, Orationes, 40, 3-4).

Co to jest chrzest?

Chrzest jest pierwszym z siedmiu sakramentów w Kościele katolickim, który:

- gładzi grzechy, (grzech pierworodny),
- daje życie nadprzyrodzone (łaska uświęcająca),
- czyni nas członkami Kościoła katolickiego,
- daje udział w kapłaństwie Chrystusa

Jakimi słowami Pan Jezus ustanowił sakrament chrztu?

Pan Jezus ustanowił sakrament chrztu słowami: "nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego" (Mt 28, 19-20).

Jak się chrzci?

Chrzci się przez zanurzenie kandydata w wodzie lub przez polanie wodą jego głowy, wypowiadając przy tym słowa: „N., ja ciebie chrzczę w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego”.

Dlaczego chrzest przyjmuje się tylko raz w życiu?

Chrzest przyjmuje się jeden raz w życiu, ponieważ wyciska on na duszy niezatarte, duchowe znamię, "charakter", który uzdalnia ochrzczonego do uczestnictwa w kulcie chrześcijańskim.

Kto może chrzcić w razie konieczności?

W razie konieczności (zagrożenia życia dziecka) każda osoba może udzielić chrztu, pod warunkiem, że ma intencję uczynienia tego, co czyni Kościół, i poleje głowę kandydata, wypowiadając jednocześnie słowa formuły trynitarnej: „N. ja ciebie chrzczę w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego”.

Czy chrzest jest konieczny do zbawienia? Mk 16,16; J 3,5

Konieczności przyjmowania chrztu domaga się Pan Jezus, który powiedział: "Kto wierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony; a kto nie wierzy, będzie potępiony" (Mk 16, 16). Powiedział też: "Jeśli się ktoś nie narodzi z wody i z Ducha Świętego, nie może wejść do Królestwa Bożego" (J 3, 5).

Jeśli zatem ktoś dobrze wie, że chrzest jest - z ustanowienia Chrystusa - środkiem udzielającym łaski, ten musi go przyjąć pod groźbą utraty zbawienia.

Kto bez chrztu z wody może dostąpić zbawienia?

Według nauki Kościoła zbawienia mogą dostąpić nie tylko ci, którzy przyjęli chrzest z wody, lecz i ci, którzy wyraźnie pragną go przyjąć, np. katechumeni przygotowujący się do tego sakramentu. Wielu jest jednak takich, którzy o chrzcie nic nie słyszeli albo też widzą w nim tylko nic nie znaczący ryt. Również i ci ludzie mogą osiągnąć zbawienie, o ile - współdziałając z ofiarowaną im łaską - otworzą się na prawdę i będą postępować zgodnie z sumieniem. W Konstytucji dogmatycznej o Kościele Soboru Watykańskiego II czytamy: „Nie odmawia też Opatrzność Boża koniecznej do zbawienia pomocy takim, którzy bez własnej winy w ogóle nie doszli jeszcze do wyraźnego poznania Boga, a usiłują, nie bez łaski Bożej, wieść uczciwe życie. Cokolwiek bowiem znajduje się w nich z dobra i prawdy, Kościół traktuje jako przygotowanie do Ewangelii i jako dane im przez Tego, który każdego człowieka oświeca, aby ostatecznie posiadał życie” (KK 16). Według soborowej nauki Bóg może każdego, sobie tylko znanymi drogami, doprowadzić do wiary, bez której niepodobna Mu się podobać (por. DM 7).

Co teologia nazywa chrztem pragnienia?

Według teologów wielu dostępuje zbawienia na zasadzie chrztu pragnienia. Otóż można przypuszczać, że ludzie uczciwi, otwarci na prawdę, gotowi czynić każde dobro rozpoznane w sumieniu przyjęliby chrzest, gdyby tylko usłyszeli o nim i dobrze go poznali. Ich uczciwe życie zawiera w sobie zupełnie nieświadome pragnienie chrztu. Dostępuje

chrztu pragnienia ten, kto współdziałając z darowaną mu łaską Bożą dochodzi do takiej miłości i żalu za popełnione zło, że przez Ducha Świętego zostaje oczyszczony z grzechów, odrodzony i uświęcony, z czego jednak zupełnie nie zdaje sobie sprawy.

Na czym polega chrzest krwi? Ap 7,13-17

Męczennicy za wiarę w Chrystusa, umierający bez chrztu z wody, dostępują oczyszczenia z grzechów i wewnętrznego odrodzenia, a tym samym mogą osiągnąć zbawienie. Ich męczeństwo jest chrztem krwi, zastępującym chrzest z wody. Cierpienie dla Chrystusa, oddanie dla Niego życia wyraża głęboką wiarę i miłość. Przez swoją mękę i śmierć męczennicy upodabniają się do Chrystusa ukrzyżowanego i przez Niego zostają oczyszczeni i uświęceni.

Czy umierające bez chrztu dzieci mogą osiągnąć zbawienie? Mk 10,13-16; Mt 19,25-26

Nikt nie może osiągnąć zbawienia, jeśli przed śmiercią nie dostąpi narodzenia z Ducha Świętego. Wielu teologów uważa, że nieochrzczone dzieci dostąpiły tego odrodzenia i oczyszczenia z grzechu pierwotnego dlatego, że cały Kościół — a przede wszystkim ich rodzice — pragnął ich zbawienia, a tym samym i chrztu. Nie tylko Kościół pragnął ich zbawienia, lecz również wszyscy zbawieni, Matka Najświętsza, a przede wszystkim — Bóg. On bowiem — jak przypomina św. Paweł — „pragnie, by wszyscy ludzie zostali zbawieni” (1 Tm 2,4), a Jezus Chrystus „wydał siebie samego na okup za wszystkich” (1 Tm 2,6). Trudno przypuszczać, by kochający Bóg, usprawiedliwiający nawet największych grzeszników, odrzucał od siebie dzieci, które niczym Go nie znieważyły (por. Mk 10,13-16).

Dlaczego sakramentu chrztu udziela się tylko raz?

Sakrament chrztu wyciska na duszy niezatarte znamię, nazywane charakterem sakramentalnym. Przez ten znak zostaliśmy upodobnieni do Chrystusa-Arcykapłana i włączeni do Kościoła, Jego Mistycznego Ciała. Charakteru sakramentalnego nie niszczy nawet grzech ciężki, dlatego chrzest można przyjąć tylko jeden raz. To niezatarte znamię powoduje, że mamy udział w tzw. powszechnym kapłaństwie wiernych, a więc zobowiązani jesteśmy do składania Bogu czci i budowania Kościoła.

W jaki sposób dokonuje się inicjacja chrześcijańska?

Inicjacja chrześcijańska realizuje się poprzez trzy sakramenty: chrzest, który jest początkiem nowego życia; bierzmowanie, które je wzmacnia; Eucharystię, która chrześcijanina karmi Ciałem i Krwią Pańską, by go ostatecznie przemienić w Chrystusa.

Dlaczego chrzest jest ważny?

Ponieważ chrzest to narodziny do nowego życia w Chrystusie. Stosownie do woli Pana, chrzest jest konieczny do zbawienia, tak samo jak Kościół, do którego chrzest wprowadza.

Jaki jest główny obrzęd w ramach sakramentu chrztu?

Główny obrzęd sakramentu chrztu to trzykrotne zanurzenie kandydata w wodzie bądź trzykrotne polanie mu głowy wodą, i równoczesne wypowiedzenie słów: „(Imię)... Ja ciebie chrzczę w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego”.

Jakie owoce przynosi chrzest?

Owocem chrztu lub łaską chrztu jest bardzo bogata rzeczywistość, na którą składa się: odpuszczenie grzechu pierwородnego i wszystkich grzechów indywidualnych, czemu towarzyszy udzielenie daru nowego życia, dzięki któremu człowiek staje się adoptowanym dzieckiem Ojca, częścią Chrystusa, świątynią Ducha Świętego. W ten sposób ochrzczony zostaje włączony do Kościoła, Ciała Chrystusa, i dopuszczony do uczestnictwa w kapłaństwie Chrystusa.

Czy chrzest pozostawia jakiś niezatarty znak?

Chrzest pozostawia w duszy niezatarty duchowy znak (tak zwany charakter), który uzdalnia ochrzczonego do sprawowania kultu chrześcijańskiego. Z powodu tego niezniszczalnego charakteru sakramentalnego chrzest nie może być powtórzony.

KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO O CHRZCIE

1213 Chrzest święty jest fundamentem całego życia chrześcijańskiego, bramą życia w Duchu (*vitae spiritualis ianua*) i bramą otwierającą dostęp do innych sakramentów. Przez chrzest zostajemy wyzwoleni od grzechu i odrodzeni jako synowie Boży, stajemy się członkami Chrystusa oraz zostajemy wszczępieni w Kościół i stajemy się uczestnikami jego posłania [Por. Sobór Florencki: DS 1314; KPK, kan. 204, § 1; 849; KKKW, kan. 675, § 1.: "Chrzest jest sakramentem odrodzenia przez wodę i w słowie" Katechizm Rzymski, 2, 2, 5.].

I. Jak jest nazywany ten sakrament?

1214 Jest nazywany chrztem ze względu na główny obrzęd, przez który jest wypełniany: chrzcić (gr. *baptizein*) oznacza: "zanurzyć, pogrążyć"; "zanurzenie" w wodzie jest symbolem pogrzebania katechumena w śmierci Chrystusa, z której powstaje przez zmartwychwstanie z Nim [Por. Rz 6, 3-4; Kol 2, 12. jako "nowe stworzenie" (2 Kor 5,17; Ga 6,15)].

1215 Sakrament ten jest także nazywany "obmyciem odradzającym i odnawiającym w Duchu Świętym" (Tt 3, 5), ponieważ oznacza i urzeczywistnia 1257 narodzenie z wody i z Ducha, bez którego nikt "nie może wejść do Królestwa Bożego" (J 3, 5).

1216 "Obmycie to nazywane jest oświeceniem, ponieważ ci, którzy otrzymują pouczenie (katechetyczne), zostają oświeceni w duchu..." [Św. Justyn, Apologiae, 1, 61, 12]. Ochrzczony, otrzymawszy w chrzcie Słowo, "światłość prawdziwą, która oświeca każdego 1243 człowieka" (J 1, 9), "po oświeceniu" (Hbr 10, 32) staje się "synem światłości" (1 Tes 5, 5) i samą "światłością" (Ef 5, 8):

Chrzest jest najpiękniejszym i najwspanialszym darem Boga... Nazywamy go darem, łaską, namaszczeniem, oświeceniem, szatą niezniszczalności, obmyciem odradzającym, pieczęcią i wszystkim, co może być najcenniejsze. Darem –ponieważ jest udzielany tym, którzy nic nie przynoszą; łaską –ponieważ jest dawany nawet tym, którzy zawinili; chrztem –ponieważ grzech zostaje pogrzebany w wodzie; namaszczeniem –ponieważ jest święty i królewski (a królów się namaszcza); oświeceniem –ponieważ jest jaśniejącym światłem; szatą –ponieważ zakrywa nasz wstyd; obmyciem –ponieważ oczyszcza; pieczęcią –ponieważ strzeże nas i jest znakiem panowania Boga [Św. Grzegorz z Nazjanzu, Orationes, 40, 3-4: PG 36, 361 C.].

II. Chrzest w ekonomii zbawienia

Zapowiedzi chrztu w Starym Przymierzu

1217 W liturgii Wigilii Paschalnej, podczas błogosławieństwa wody chrzcielnej, Kościół uroczyście przypomina wielkie wydarzenia historii zbawienia, które były już zapowiedziami misterium chrztu:

Boże, Ty niewidzialną mocą dokonujesz rzeczy niezwykłych przez sakramentalne znaki. Ty w ciągu dziejów zbawienia przygotowałaś wodę przez Ciebie stworzoną, aby wyrażała łaskę chrztu świętego[Mszał Rzymski, Wigilia Paschalna, Poświęcenie wody chrzcielnej.].

1218 Od początku świata woda, zwyczajne i przedziwne stworzenie, jest źródłem życia i płodności. Pismo święte widzi ją "osłoniętą" przez Ducha Świętego [Por. Rdz 1, 2.]:

Na początku świata Twój Duch unosił się nad wodami, aby już wtedy woda nabrała mocy uświęcania11Mszał Rzymski, Wigilia Paschalna, Poświęcenie wody chrzcielnej..

1219 Kościół widział w arce Noego obraz zbawienia przez chrzest. W niej bowiem "niewielu, to jest osiem dusz, zostało uratowanych przez wodę" (1 P 3, 20).

Ty nawet w wodach potopu dałeś nam obraz odrodzenia, bo ten sam żywioł położył kres występkom i dał początek cnotom [Mszał Rzymski, Wigilia Paschalna, Poświęcenie wody chrzcielnej...]

1220 Woda źródłana symbolizuje życie, a woda morska jest symbolem śmierci, dlatego mogła być zapowiedzią misterium Krzyża. Ze względu na tę symbolikę chrzest oznacza udział w śmierci Chrystusa.

1221 Przede wszystkim przejście przez Morze Czerwone, będące prawdziwym wyzwoleniem Izraela z niewoli egipskiej, zapowiada wyzwolenie, jakiego dokonuje chrzest:

Ty sprawiłeś, że synowie Abrahama przeszli po suchym dnie Morza Czerwonego, aby naród wyzwolony z niewoli faraona stał się obrazem przyszłej społeczności ochrzczonych [Mszał Rzymski, Wigilia Paschalna, Poświęcenie wody chrzcielnej.].

1222 Wreszcie zapowiedzią chrztu jest przejście przez Jordan; po tym wydarzeniu lud Boży otrzymuje dar Ziemi obiecanej potomstwu Abrahama, będący obrazem życia wiecznego. Obietnica tego błogosławionego dziedzictwa wypełnia się w Nowym Przymierzu.

CHRZEST CHRYSUSA

1223 Wszystkie zapowiedzi Starego Przymierza zostają wypełnione w Chrystusie Jezusie. Rozpoczyna On swoje życie publiczne od przyjęcia chrztu w Jordanie z rąk Jana Chrzciciela [Por. Mt 3,13.]. Po swoim zmartwychwstaniu Jezus daje Apostołom taki nakaz: "Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem" (Mt 28, 19-20)[Por. Mk 16,15-16.].

1224 Chociaż chrzest św. Jana był przeznaczony dla grzeszników, nasz Pan poddał się mu dobrowolnie, aby "wypełnić wszystko, co sprawiedliwe" (Mt 3, 15). Ten gest Jezusa jest przejawem Jego "ogołocenia" (Flp 2, 7). Duch, który unosił się nad wodami pierwszego stworzenia, zstępuje wówczas na Chrystusa, zapowiadając nowe stworzenie, a Ojciec ukazuje Jezusa jako swego "umiłowanego Syna" (Mt 3,16-17).

1225 Przez swoją Paschę Chrystus otworzył wszystkim ludziom źródła chrztu. Istotnie, Jezus mówił o swojej męce, którą miał wycierpieć w Jerozolimie, jako o "chrzcie", którym miał być ochrzczony [Por. Mk 10, 38; Łk 12, 50.]. Krew i woda, które wypłynęły z przebitego boku ukrzyżowanego Jezusa [Por. J 19, 34.], są zapowiedzią chrztu i Eucharystii, sakramentów nowego życia [Por. 1 J 5, 6-8.]. Od tej chwili możliwe jest "narodzenie się z wody i z Ducha", by wejść do Królestwa Bożego (J 3, 5).

Zobacz, gdzie jesteś ochrzczony, skąd pochodzi chrzest, jeśli nie z krzyża Chrystusa, ze śmierci Chrystusa. Tu jest cała tajemnica: Chrystus cierpiał za ciebie. W Nim jesteś odkupiony, w Nim jesteś zbawiony [Św. Ambroży, De sacramentis, 2, 6: PL 16, 425 C.].

CHRZEST W KOŚCIELE

1226 Kościół celebrował chrzest i udzielał go od dnia Pięćdziesiątnicy. Istotnie, św. Piotr mówi do tłumu poruszonego jego przepowiadaniem: "Nawróćcie się i niech każdy z was ochrzci się w imię Jezusa Chrystusa na odpuszczenie grzechów waszych, a weźmiecie w darze Ducha Świętego" (Dz 2, 38). Apostołowie i ich współpracownicy udzielają chrztu każdemu, kto wierzy w Jezusa: Żydom bojącym się Boga i poganom [Por. Dz 2, 41; 8, 12-13; 10, 48; 16, 15.]. Chrzest zawsze wiąże się z wiarą: "Uwierz w Pana Jezusa, a zbawisz siebie i swój dom" – oświadcza św. Paweł strażnikowi w Filipi. Opowiadanie mówi dalej: "Natychmiast przyjął chrzest wraz z całym swym domem" (Dz 16, 31-33).

1227 Według św. Pawła Apostoła człowiek wierzący ma przez chrzest udział w śmierci Chrystusa, zostaje z Nim pogrzebany i powstaje z martwych:

My wszyscy, którzyśmy otrzymali chrzest zanurzający w Chrystusa Jezusa, zostaliśmy zanurzeni w Jego śmierć. Zatem przez chrzest zanurzający nas w śmierć, zostaliśmy razem z Nim pogrzebani po to, abyśmy i my wkroczyli w nowe życie (Rz 6, 3-4)[Por. Kol 2, 12.].

Ochrzczeni "przyoblekli się w Chrystusa" (Ga 3, 27). Dzięki Duchowi Świętemu chrzest jest obmyciem, które oczyszcza, uświęca i usprawiedliwia [Por. 1 Kor 6, 11; 12, 13.].

1228 Chrzest jest więc obmyciem wodą, poprzez które "niezniszczalne nasienie" słowa Bożego przynosi życiodajny skutek [Por. 1 P I, 23; Ef 5, 26.]. Św. Augustyn powie o chrzcie: "Słowo łączy się z elementem materialnym i to staje się sakramentem" [Św. Augustyn, In Evangelium Johannis tractatus, 80, 3.].

III. Jak celebrowuje się sakrament chrztu?

WTAJEMNICZENIE CHRZEŚCIJAŃSKIE

1229 Gdy ktoś chciał stać się chrześcijaninem, musiał – od czasów apostołskich – przejść pewną drogę i wtajemniczenie złożone z wielu etapów. Można tę drogę przejść szybciej lub wolniej. Zawsze powinna ona zawierać kilka istotnych elementów: głoszenie słowa, przyjęcie Ewangelii, które pociąga za sobą nawrócenie, wyznanie wiary, chrzest, wylanie Ducha Świętego, dostęp do Komunii eucharystycznej.

1230 Wtajemniczenie to w ciągu wieków ulegało wielu zmianom, zależnie od okoliczności. W pierwszych wiekach Kościoła wtajemniczenie chrześcijańskie było bardzo rozbudowane i obejmowało długi okres katechumenatu oraz szereg obrzędów przygotowawczych, które wyznaczały liturgicznie drogę przygotowania katechumenalnego. Jego zwieńczeniem była celebrowanie sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego.

1231 Tam gdzie chrzest dzieci stał się w szerokim zakresie zwyczajną formą celebrowania tego sakramentu, wszystko to stało się jednym obrzędem, który zawiera w sposób bardzo

skrócony przygotowujące etapy wtajemniczenia chrześcijańskiego. Chrzest dzieci ze swej natury wymaga katechumenatu pochrzcielnego. Nie chodzi tylko o późniejsze nauczanie, lecz także o konieczny rozwój łaski chrztu w miarę dorastania osoby. Temu celowi powinien służyć katechizm.

1232 Sobór Watykański II przywrócił w Kościele łacińskim "różne stopnie katechumenatu dorosłych" [Sobór Watykański II, konst. Sacrosanctum Concilium, 64.]. Jego obrzędy znajdują się w Ordo initiationis christianae adultorum (1972). Sobór pozwala zresztą, by "oprócz tego, co zawiera tradycja chrześcijańska", w krajach misyjnych dopuszczano "te elementy wtajemniczenia będące w użyciu danego narodu, które dadzą się dostosować do obrzędów chrześcijańskich" [Sobór Watykański II, konst. Sacrosanctum Concilium, 65; por. 37-40.].

1233 Obecnie we wszystkich obrządkach łacińskich i wschodnich wtajemniczenie chrześcijańskie dorosłych rozpoczyna się od przyjęcia ich do katechumenatu i osiąga swój punkt kulminacyjny w jednej celebracji udzielania trzech sakramentów: chrztu, bierzmowania i Eucharystii [Por. Sobór Watykański II, dekret Ad gentes, 14; KPK, kan. 851; 865; 866.]. W obrządkach wschodnich wtajemniczenie chrześcijańskie dzieci zaczyna się od chrztu, po którym bezpośrednio następuje bierzmowanie i Eucharystia, gdy tymczasem w obrządku rzymskim wtajemniczenie trwa przez lata katechezy i kończy się później bierzmowaniem i Eucharystią, która jest jej szczytowym punktem [Por. KPK, kan. 851, § 2; 868.].

MISTAGOGIA CELEBRACJI

1234 Znaczenie i łaska sakramentu chrztu ukazują się jasno w obrzędach jego celebracji. Uczestnicząc w nich z uwagą, śledząc czynności i słowa tej celebracji, wierni są wprowadzani w całe bogactwo tego, co ten sakrament oznacza i co urzeczywistnia w każdym neoficie.

1235 Znak krzyża na początku celebracji wyciska pieczęć Chrystusa na tym, który ma do Niego należeć, i oznacza łaskę odkupienia, jaką Chrystus nabył dla nas przez swój Krzyż.

1236 Głoszenie słowa Bożego oświeca kandydatów i zgromadzenie prawdą objawioną i pobudza ich do udzielania odpowiedzi wiary, nieodłącznej od chrztu. Chrzest jest bowiem w szczególny sposób "sakramentem wiary", ponieważ jest sakramentalnym wejściem w życie wiary.

1237 Ponieważ chrzest oznacza wyzwolenie od grzechu i od kusiciela, czyli diabła, dlatego wypowiada się nad kandydatem egzorcyzm (lub kilka egzorcyzmów). Namaszcza się go olejem katechumenów lub celebrans kładzie na niego rękę, a on w sposób wyraźny

wyrzeka się Szatana. Tak przygotowany kandydat do chrztu może wyznać wiarę Kościoła, której zostanie "powierzony" przez chrzest [Por. Rz 6, 17.].

1238 Woda chrzcielna zostaje poświęcona przez modlitwę epikletyczną (albo podczas obrzędów chrztu, albo w czasie Wigilii Paschalnej). Kościół prosi Boga, by przez swojego Syna i mocą Ducha Świętego zstąpił na tę wodę, aby ci, którzy zostaną w niej ochrzczeni, "narodzili się z wody i z Ducha" (J 3, 5).

1239 Następuje wówczas istotny obrzęd sakramentu – chrzest w sensie ścisłym. Oznacza on i urzeczywistnia śmierć dla grzechu i wejście w życie Trójcy Świętej przez upodobnienie do Misterium Paschalnego Chrystusa. W sposób najbardziej znaczący dokonuje się chrztu przez trzykrotne zanurzenie w wodzie chrzcielnej. Już od starożytności może on być także udzielany przez trzykrotne polanie wodą głowy kandydata.

1240 W Kościele łacińskim trzykrotnemu polaniu wodą towarzyszą słowa szafarza: "N., ja ciebie chrzczę w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego". W liturgiach wschodnich katechumen zwrócony jest w kierunku wschodnim, a kapłan mówi: "N., słuگو Boży, jesteś chrzczony w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego". Przy wzywaniu każdej z Osób Trójcy Świętej kapłan zanurza kandydata w wodzie i podnosi go z niej.

1241 Namaszczenie krzyżmem świętym, wonnym olejem poświęconym przez biskupa, oznacza dar Ducha Świętego dla neofity. Stał się on chrześcijaninem, to znaczy "namaszczonym" Duchem Świętym, wszczepionym w Chrystusa, który jest namaszczony jako kapłan, prorok i król.

1242 W liturgii Kościołów wschodnich po udzieleniu chrztu następuje namaszczenie, które jest sakramentem chryzmacji (bierzmowanie). W liturgii rzymskiej zapowiada ono drugie namaszczenie krzyżmem świętym, którego w przyszłości udzieli biskup. Będzie to sakrament bierzmowania, który niejako "umacnia" i dopełnia namaszczenie chrzcielne.

1243 Biała szata ukazuje, że ochrzczone "przyoblekł się w Chrystusa" (Ga 3, 27) i zmartwychwstał z Chrystusem. Świeca zapalona od paschału oznacza, że Chrystus oświecił neofitę i że ochrzczeni są w Chrystusie "światłem świata" (Mt 5,14).

Nowo ochrzczone jest teraz dzieckiem Bożym w Jedynym Synu. Może odmawiać modlitwę dzieci Bożych: "Ojcze nasz".

1244 Pierwsza Komunia eucharystyczna. Neofita, który stał się dzieckiem Bożym i przywdział szatę godową, zostaje przyjęty "na ucztę godów Baranka" Celebracja misterium chrześcijańskiego i otrzymuje pokarm nowego życia - Ciało i Krew Chrystusa. Kościoły wschodnie zachowują żywą świadomość jedności wtajemniczenia chrześcijańskiego,

udzielając Komunii świętej wszystkim nowo ochrzczone i bierzmowanym, nawet małym dzieciom, w nawiązaniu do słów Chrystusa: "Pozwólcie dzieciom przychodzić do Mnie, nie przeszkadzajcie im" (Mk 10, 14). Kościół łaciński, który dopuszcza do Komunii świętej dopiero po dojściu do używania rozumu, wyraża otwarcie chrztu na Eucharystię w ten sposób, że przybliża ochrzczone dziecko do ołtarza dla odmówienia tam modlitwy "Ojcze nasz".

1245 Uroczyste błogosławieństwo kończy obrzęd udzielania chrztu. Podczas chrztu niemowląt szczególne miejsce zajmuje błogosławieństwo matki.

IV. Kto może przyjąć chrzest?

1246 "Zdolny do przyjęcia chrztu jest każdy człowiek jeszcze nie ochrzczone".

CHRZEST DOROSŁYCH

1247 Od początków Kościoła chrzest dorosłych jest praktykowany najczęściej tam, gdzie dopiero od niedawna głosi się Ewangelię. Katechumenat (przygotowanie do chrztu) zajmuje wówczas ważne miejsce. Jako wprowadzenie w wiarę i życie chrześcijańskie powinien uzdalniać do przyjęcia Bożego daru chrztu, bierzmowania i Eucharystii.

1248 Katechumenat, czyli formacja katechumenów, ma na celu umożliwienie im, w odpowiedzi na Bożą inicjatywę i w łączności ze wspólnotą eklezjalną, osiągnięcia dojrzałości w nawróceniu i wierze. Polega on "na kształtowaniu całego życia chrześcijańskiego... przez które uczniowie łączą się z Chrystusem, swoim Nauczycielem. Należy więc katechumenów odpowiednio wprowadzać w tajemnicę zbawienia i praktykę obyczajów ewangelicznych, a przez święte obrzędy, spełniane w kolejnych odstępach czasu, wtajemniczać ich w życie wiary, liturgii i miłości Ludu Bożego".

1249 Katechumeni "są już... złączeni z Kościołem, są już domownikami Chrystusa, a nierzadko prowadzą już życie nacechowane wiarą, nadzieją i miłością". "Matka-Kościół już jak na swoich rozciąga na nich swą miłość i troskę".

CHRZEST DZIECI

1250 Dzieci, rodząc się z upadłą i skażoną grzechem pierwotnym naturą, również potrzebują nowego narodzenia w chrzcie, aby zostały wyzwolone z mocy ciemności i przeniesione do Królestwa wolności dzieci Bożych, do którego są powołani wszyscy ludzie. Czysta darmość łaski zbawienia jest szczególnie widoczna przy chrzcie dzieci. Gdyby Kościół i rodzice nie dopuszczali dziecka do chrztu zaraz po urodzeniu, pozbawialiby je bezcennej łaski stania się dzieckiem Bożym.

1251 Rodzice chrześcijańscy powinni uznać, że taka praktyka odpowiada także ich roli opiekunów życia, powierzonej im przez Boga.

1252 Praktyka chrztu dzieci od niepamiętnych czasów należy do tradycji Kościoła; wyraźne jej świadectwa pochodzą z II wieku. Jest jednak bardzo możliwe, że od początku przepowiadania apostołskiego, gdy całe "domy" przyjmowały chrzest, chrzczono także dzieci.

WIARA I CHRZEST

1253 Chrzest jest sakramentem wiary. Wiara jednak potrzebuje wspólnoty wierzących. Każdy wierny może wierzyć jedynie w wierze Kościoła. Wiara wymagana do chrztu nie jest wiarą doskonałą i dojrzałą, ale zaczątkiem, który ma się rozwijać. Gdy katechumeni lub rodzice chrzestni słyszą skierowane do siebie pytanie: "O co prosicie Kościół Boży?", odpowiadają: "O wiarę!"

1254 U wszystkich ochrzczonych, dzieci i dorosłych, po chrzcie wiara powinna wzrastać. Dlatego co roku podczas Wigilii Paschalnej Kościół celebryje odnowienie przyrzeczeń chrztu. Przygotowanie do chrztu stawia człowieka jedynie na progu nowego życia. Chrzest jest źródłem nowego życia w Chrystusie; z niego wypływa całe życie chrześcijańskie.

1255 Aby mogła rozwijać się łaska chrztu, potrzebna jest pomoc rodziców. Na tym polega także rola rodziców chrzestnych, którzy powinni być głęboko wierzący, a także zdolni i gotowi służyć pomocą nowo ochrzczonemu, zarówno dziecku, jak dorosłemu, na drodze życia chrześcijańskiego. Ich misja jest prawdziwą funkcją eklezjalną (officium). Cała wspólnota eklezjalna ponosi częściowo odpowiedzialność za rozwój i zachowywanie łaski otrzymanej na chrzcie.

V. KTO MOŻE CHRZCIĆ?

1256 Zwyczajnym szafarzem chrztu jest biskup i prezbiter, a w Kościele łacińskim także diakon. W razie konieczności może ochrzcić każda osoba nawet nieochrzczona, mająca wymaganą intencję, używając trynitarnej formuły chrzcielnej. Wymagana intencja polega na tym, aby chcieć uczynić to, co czyni Kościół, gdy chrzci, i zastosować trynitarzną formułę chrzcielną. Kościół widzi uzasadnienie tej możliwości w powszechnej woli zbawczej Boga oraz konieczności chrztu do zbawienia.

VI. Konieczność chrztu

1257 Sam Pan potwierdza, że chrzest jest konieczny do zbawienia. Dlatego też polecił On swoim uczniom głosić Ewangelię i chrzcić wszystkie narody. Chrzest jest konieczny do zbawienia dla tych, którym była głoszona Ewangelia i którzy mieli możliwość proszenia o ten sakrament. Kościół nie zna oprócz chrztu innego środka, by zapewnić wejście do szczęścia wiecznego. Stara się więc nie zaniedbywać otrzymanego od Pana nakazu, by "odradzać z wody i z Ducha Świętego" wszystkich, którzy mogą być ochrzczeni. Bóg związał zbawienie z sakramentem chrztu, ale sam nie jest związany swoimi sakramentami.

1258 Kościół zawsze zachowywał głębokie przekonanie, że ci, którzy ponoszą śmierć za wiarę, nie otrzymawszy chrztu, zostają ochrzczeni przez swoją śmierć dla Chrystusa i z Chrystusem. Chrzest krwi, podobnie jak chrzest pragnienia, przynosi owoce chrztu, nie będąc sakramentem.

1259 Jeśli chodzi o katechumenów, którzy umierają przed chrztem, ich wyraźne pragnienie przyjęcia tego sakramentu, połączone z żalem za grzechy i z miłością, zapewnia im zbawienie, którego nie mogli otrzymać przez sakrament.

1260 Ponieważ "za wszystkich umarł Chrystus i... ostateczne powołanie człowieka jest rzeczywiście jedno, mianowicie Boskie, to musimy uznać, że Duch Święty wszystkim ofiarowuje możliwość dojścia w sposób Bogu wiadomy do uczestnictwa w tej Paschalnej Tajemnicy". Każdy człowiek, który nie znając Ewangelii Chrystusa i Jego Kościoła, szuka prawdy i pełni wolę Bożą, na tyle, na ile ją zna, może być zbawiony. Można przypuszczać, że te osoby zapragnęłyby wyraźnie chrztu, gdyby wiedziały o jego konieczności.

1261 Jeśli chodzi o dzieci zmarłe bez chrztu, Kościół może tylko polecać je miłosierdziu Bożemu, jak czyni to podczas przeznaczonego dla nich obrzędu pogrzebu. Istotnie, wielkie miłosierdzie Boga, który pragnie, by wszyscy ludzie zostali zbawieni, i miłość Jezusa do dzieci, która kazała Mu powiedzieć: "Pozwólcie dzieciom przychodzić do Mnie, nie przeszkadzajcie im" (Mk 10,14), pozwalają nam mieć nadzieję, że istnieje jakaś droga zbawienia dla dzieci zmarłych bez chrztu. Tym bardziej naglące jest wezwanie Kościoła, by nie przeszkadzać małym dzieciom przyjść do Chrystusa przez dar chrztu świętego.

VII. ŁASKA CHRZTU

1262 Widzialne elementy sakramentalnego obrzędu chrztu oznaczają różne jego skutki. Zanurzenie w wodzie mówi o symbolice śmierci i oczyszczenia, a także o odrodzeniu i odnowieniu. Dwoma najważniejszymi skutkami chrztu są oczyszczenie z grzechów i nowe narodzenie w Duchu Świętym.

Na odpuszczenie grzechów...

1263 Chrzest odpuszcza wszystkie grzechy, grzech pierworodny i wszystkie grzechy osobiste, a także wszelkie kary za grzech. W tych, którzy zostali odrodzeni, nie pozostaje więc nic, co mogłoby przeszkodzić im w wejściu do Królestwa Bożego, ani grzech Adama, ani grzech osobisty, ani skutki grzechu, wśród których najcięższym jest oddzielenie od Boga.

1264 W ochrzczonej pozostają jednak pewne doczesne konsekwencje grzechu, takie jak cierpienie, choroba, śmierć czy nieodłączne od życia ułomności, takie jak słabości charakteru, a także skłonność do grzechu, którą Tradycja nazywa pożądliwością lub metaforycznie "zarzewiem grzechu" (fomes peccati). "Pożądliwość jest nam pozostawiona

dla walki, nie może ona szkodzić tym, którzy nie dają jej przyzwolenia i mężnie opierają się jej z pomocą łaski Jezusa Chrystusa. Właśnie dzięki temu <<każdy otrzyma nagrodę, kto będzie należycie walczył>> (2 Tm 2, 5)".

"Nowe stworzenie"

1265 Chrzest nie tylko oczyszcza ze wszystkich grzechów, lecz także czyni neofitę "nowym stworzeniem" (2 Kor 5, 17), przybranym synem Bożym, który stał się "uczestnikiem Boskiej natury" (2 P 1, 4), członkiem Chrystusa, a z Nim "współdziedzicem" (Rz 8, 17), świątynią Ducha Świętego.

1266 Najświętsza Trójca daje ochrzczoneму łaskę uświęcającą, łaskę usprawiedliwienia, która:

- uzdalnia go do wiary w Boga, do pokładania w Nim nadziei i miłowania Go przez cnoty teologalne;
- daje mu zdolność życia i działania pod natchnieniem Ducha Świętego pośrednictwem Jego darów;
- pozwala mu wzrastać w dobru przez cnoty moralne.

W ten sposób cały organizm życia nadprzyrodzonego chrześcijanina zakorzenia się w chrzcie świętym

Włączeni w Kościół, Ciało Chrystusa

1267 Chrzest czyni nas członkami Ciała Chrystusa: "Jesteście nawzajem dla siebie członkami" (Ef 4, 25). Chrzest włącza w Kościół. Ze źródeł chrzcielnych rodzi się jedyny Lud Boży Nowego Przymierza, który przekracza wszystkie naturalne lub ludzkie granice narodów, kultur, ras i płci: "Wszyscyśmy bowiem w jednym Duchu zostali ochrzczeni, aby stanowić jedno Ciało" (1 Kor 12,13).

1268 Ochrzczeni stali się "żywymi kamieniami", "budowani jako duchowa świątynia, by stanowić święte kapłaństwo" (1 P 2, 5). Przez chrzest uczestniczą oni w kapłaństwie Chrystusa, w Jego misji prorockiej i królewskiej; są plemieniem, królewskim kapłaństwem, narodem świętym, ludem Bogu na własność przeznaczonym", aby ogłaszać "dzieła potęgi Tego, który (ich) wezwał z ciemności do przedziwnego swojego światła" (1 P 2, 9). Chrzest daje udział w kapłaństwie wspólnym wiernych.

1269 Stając się członkiem Kościoła, ochrzczone "nie należy już do samego siebie" (1 Kor 6,19), ale do Tego, który za nas umarł i zmartwychwstał. Od tej chwili jest powołany, by poddał się innym i służył im we wspólnocie Kościoła, by był "posłuszny i uległy" (Hbr 13,17) przełożonym w Kościele, by ich uznawał z szacunkiem i miłością. Z chrztu wynikają

odpowiedzialność i obowiązki. Ochrzczony posiada równocześnie prawa w Kościele; ma prawo do przyjmowania sakramentów, do karmienia się słowem Bożym i korzystania z innych pomocy duchowych Kościoła.

1270 Ochrzczeni, "odrodzeni (przez chrzest) jako synowie Boży, zobowiązani są do wyznawania przed ludźmi wiary, którą otrzymali od Boga za pośrednictwem Kościoła", i uczestniczenia w apostołskiej i misyjnej działalności Ludu Bożego.

Sakramentalny węzeł jedności chrześcijan

1271 Chrzest stanowi podstawę wspólnoty między wszystkimi chrześcijanami, również z tymi, którzy nie są jeszcze w pełnej komunii z Kościołem katolickim. "Ci przecież, co wierzą w Chrystusa i otrzymali ważnie chrzest, pozostają w jakiejś, choć niedoskonałej wspólnocie ze społecznością Kościoła katolickiego... usprawiedliwieni z wiary przez chrzest należą do Ciała Chrystusa, dlatego też zdobi ich należne im imię chrześcijańskie, a synowie Kościoła katolickiego słusznie ich uważają za braci w Panu". "Chrzest stanowi sakramentalny węzeł jedności, trwający między wszystkimi przezeń odrodzonymi".

Niezatarte duchowe znamię

1272 Ochrzczony, wszczepiony w Chrystusa przez chrzest, upodabnia się do Niego. Chrzest opieczętowuje chrześcijanina niezatartym duchowym znamieniem (charakterem) jego przynależności do Chrystusa. Znamienia tego nie wymazuje żaden grzech, chociaż z powodu grzechu chrzest może nie przynosić owoców zbawienia. Sakramentu chrztu udziela się jeden raz; nie może on być powtórzony.

1273 Wierni wszczepieni w Kościół przez chrzest otrzymali charakter sakramentalny, który konsekruje ich do uczestniczenia w chrześcijańskim kulcie religijnym. Pieczęć chrzcielna uzdalnia i włącza chrześcijan do służenia Bogu przez żywy udział w świętej liturgii Kościoła i wypełniania ich kapłaństwa na mocy chrztu przez świadectwo świętego życia i skutecznej miłości.

1274 "Pieczęć Pana" (Dominicus character) jest pieczęcią, którą naznaczył nas Duch Święty "na dzień odkupienia" (Ef 4, 30). "Istotnie, chrzest jest 197 pieczęcią życia wiecznego". Wierny, który "zachowa pieczęć" do końca, to znaczy pozostanie wierny obietnicom chrztu, będzie mógł odejść "ze znakiem wiary", w wierze otrzymanej na chrzcie, w oczekiwaniu na uszczęśliwiające widzenie Boga, które jest wypełnieniem wiary, i w nadziei zmartwychwstania.

W skrócie

1275 Wtajemniczenie chrześcijańskie dokonuje się przez trzy sakramenty: chrzest, który jest początkiem nowego życia; bierzmowanie, które jest jego umocnieniem, i Eucharystię, która karmi ucznia Ciałem i Krwią Chrystusa, by przekształcić go w Niego.

1276 "Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem" (Mt 28,19-20).

1277 Chrzest jest narodzeniem do nowego życia w Chrystusie. Zgodnie z wolą Pana jest on konieczny do zbawienia, tak jak Kościół, do którego chrzest wprowadza.

1278 Istotny obrzęd chrztu polega na zanurzeniu kandydata w wodzie lub polaniu wodą jego głowy z równoczesnym wezwaniem Trójcy Świętej, to znaczy Ojca, Syna i Ducha Świętego.

1279 Skutek chrztu lub łaski chrzcielnej jest bardzo bogatą rzeczywistością. Obejmuje ona: odpuszczenie grzechu pierworodnego i wszystkich grzechów osobistych, narodzenie do nowego życia, przez które człowiek staje się przybranym synem Ojca, członkiem Chrystusa, świętynią Ducha Świętego. Przez fakt przyjęcia tego sakramentu ochrzczony jest włączony w Kościół, Ciało Chrystusa, i staje się uczestnikiem kapłaństwa Chrystusa.

1280 Chrzest wyciska w duszy niezatarte duchowe znamię, "charakter", który konsekruje ochrzczonego do uczestniczenia w chrześcijańskim kulcie religijnym. Z racji "charakteru" chrzest nie może być powtórzony.

1281 Ci, którzy ponoszą śmierć z powodu wiary, katechumeni i wszyscy ludzie, którzy pod wpływem łaski, nie znając Kościoła, szczerze szukają Boga i starają się pełnić Jego wolę, są mogą być zbawieni, chociaż nie przyjęli chrztu.

1282 Od najdawniejszych czasów chrzest jest udzielany dzieciom, ponieważ jest łaską i darem Bożym, które nie zakładają ludzkich zasług. Dzieci są chrzczone w wierze Kościoła. Wejście w życie chrześcijańskie daje dostęp do prawdziwej wolności.

1283 Jeśli chodzi o dzieci zmarłe bez chrztu, to liturgia Kościoła zachęca nas do ufności w miłosierdzie Boże i do modlitwy o ich zbawienie.

1284 W razie konieczności każda osoba może udzielić chrztu, pod warunkiem że ma intencję uczynienia tego, co czyni Kościół, i poleje wodą głowę kandydata, mówiąc: "Ja ciebie chrzczę w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego".